

تصویر حدود هفتاد سال پیش افغانستان و شهر کابل

قسمت 5:

تصویر امروزی: یک ساحه مهم زیست محیطی در شهر کابل که از طرف مافیای زمین مورد دستبرد قرار گرفته و به حفاظت و حمایت نیاز دارد

تهیه و ترتیب: خلیل

شماره (89) سال 17، سه شنبه (5) قوس 1324 ش، (27) نوامبر 1946 ع، شماره مسلسل (4284)؛

صفحه اول بغیر از خبر داخلی که مخابره تلگرام های جوابیه از سوی ظاهر شاه به زعمای تورکیه به مناسبت روز ملی آن کشور است، متباقی همه صفحات به حوادث بعد از جنگ در شرق و غرب اختصاص دارد.

در صفحه 4 نیز: دنیا در 24 ساعت گذشته، سه نفر از زعمای نازی که اکنون در نورنبرگ محاکمه می شوند، و مشغول دفاع از خود می باشند؛ ملی ساختن بعضی موسسات فرانسه و غیره وقایع داخلی و اعلانات نشر شده است.

شماره (90)، سال 17، چهار شنبه (6) قوس 1324 ه.ش.

در صفحه اول: تحت عنوان یاد داشت: اعانه زمستانی برای فقرا، که در آن از 41 شخص و موسسات داخلی و شرکت ها نام برده شده که برای فقرا اعانه داده اند.

شماره (91) سال 17، پنجشنبه (7) قوس 1324 ه.ش.

در صفحه اول ضمن سایر اخبار جهان بعد از جنگ، این خبر تحت عنوان از وقایع روز: اروپای رنجو و گرسنه و پرهنه، سرزمین مصیبت، زمستان در اروپا- نشر شده:

شماره (92) سال 17، (9) قوس 1324 ه.ش.

صفحه اول: اعلیحضرت معظم همایونی بعد از گذراندن چند روز بدره اشرف روز پنجشنبه به کابل معاودت فرمودند. همچنین خبری زیر این عنوان نشر شده:

عقد نکاح- کابل: دیروز ساعت سه و نیم بعد از ظهر به مناسبت نکاح سردار محمد ولی خان در قصر صدارت عظمی محفلی منعقد شده بود. در این محفل در حالیکه و الاحضرت اشرف صدر اعظم پذیرائی میکردند، هیئت وزراء، مامورنی عالیرتبه کشوری و صاحب منصبان ارشد عسکری و اعضای خاندان جلیل شاهی شرکت ورزیده بودند. قرار معلوم اعلیحضرت همایونی نیز بحضور ملوکانه این محفل را تجلیل فرمودند. مراسم ساعت 5 و نیم عصر بکمال سرور خاتمه پذیرفت. (فهمیده نه شد که این سردار محمدولی خان کیست و با کی عقد نکاح کرده بود. آیا همین سردار ولی معروف بود؟ چون در این محفل بغیر از هاشم خان و خود ظاهر شاه نام دیگری ذکر نه شده، پس شاه ولی و شاه محمود کجا بودند؟ عقد نکاح سردار ولی با دختر بزرگ ظاهر شاه را بصورت بالجبر(؟) از سوی سردار داوود خان هنگامیکه سفیر پاریس بوده شنیده بودم، ولی این یکی دیگر بکلی سردرگم بود).

شماره (95) سال 17، سه شنبه (12) قوس 1324 ه.ش: شماره مسلسل (4290)

در صفحه 2 این شماره تحت عنوان اقتصادیات: مقاله مفصلی تحت عنوان (وضع قالین افغانستان در امریکا) به نشر رسیده که نویسنده آن آقای عبد الرحیم خان "غفورزی" می باشد. آیا این همان مرحوم غفور زی صدر اعظم منتخب در حکومت استاد ربانی بودند که بطور مرموزی در سقوط هواپیمایش در بامیان به قتل رسید؟ نویسنده در این مقاله از شیوه های قدیم و کارگاههای قدیمی بافت قالین و نقش و تزئین آن انتقاد شده و خواهان نو آوری گردیده است. میدانیم که قالین، که با عرق ریزی شباروز زنان و مردان ترکمن و ازبیک بافته می شد، از همان سالهای دور تا کنون یک منبع کسب ارز خارجی بوده و حکومت های افغانستان همواره دیون خارجی خویش را از مدرک ارزهای حاصله از این شغل تادیه کرده اند. ولی، تا کنون در قسمت حفظ صحت (بیماری های تنفسی) و ایمنی قالین بافان، بخصوص برای تغییر شیوه زندگی آنان کمتر توجه شده است.

در صفحه 4، تحت عنوان ده سال قبل: روزنامهء اصلاح 12 قوس 1314 ه.ش، تحت عنوان بغلی:

داخلی: خان آباد: به مناسبت تهداب گذاری و شروع تعمیر پل جغه در موقع مذکور مجلسی منعقد و در آن و. ج. شیرمحمد خان وکیل نایب الحکومه، و.ج. محمدعلم خان قوماندان عسکری، و.ص. محمد سرورخان مستوفی ولایت قطغن و بدخشان با جمعی از مامورین و محترمین و عده زیادی از اهالی حضور بهم رسانیده و در اجرای مراسم آغاز کار تعمیر پل جغه شرکت ورزیدند. و اولین ظرف مملو از سمنت از طرف و.ج. وکیل نایب الحکومت در تعمیر پل بکار برده و سپس طبق اصول عملیات عمومی آغاز شد.

یاد آوری: این یکی از خدمات خیلی مهم مرحوم شیرمحمد خان ناشر بود. راجع به مشکلات سرک قندز- تالقان- کشم- فیض آباد هرچه بگوئیم کم گفته ایم. راه سابقه در حصه همین پل (جغه) از همان پل به شمال دریا عبور میکرد. از "جغه" الی "اورته بز" که در نزدیکی تالقان است، راه در مسیر لب دریا و در زیر عمبر کوه عبور میکرد، و مشهور به "عین المجر" بود. و یک راه خیلی خطرناکی بود. بدفعات شاهد بوده ام که موتر لاری، که مسافرین نیز بر سر بار آن سوار بودند، از خان آباد تا همین منطقه جغه در یک روز طی کرده است، که حدود 10 کیلومتر بیشتر نیست. پل جغه با وجودیکه کم عرض ساخته شده بود، دارای چندین کمان (Bay) خشتی بود، فکر میکنم حالا هم پا برجاست. ولی مدت طولانی تا سالیان جمهوری داوود خان که سرک قیر با تفاوت اندک از پل جغه، با عبور از دریای بنگی به همان مسیر سمت جنوب دریا تا تالقان تمدید شد، و مردم از شر "عین المجر" خلاص شدند. روحش شاد باد.

در زمان تصدی مرحوم شیرمحمد خان ناشر، نهضت عمرانی- فرهنگی بزرگی در شمال شرق افغانستان نزع گرفته بود که بانیان آن مرحومین شیرمحمد خان ناشر، مرحوم شاه عبد الله بدخشی مدیر دفتر نایب الحکومه، مرحوم سید محمد دهقان

بدخشی مدیر اخبار، و مرحوم جمشید شعله معاون اخبار و یک تعداد دیگر بودند، که شرح مکمل آن از حیظه این نوشته بیرون است.

شماره (148) سال 17، سه شنبه (16) دلو 1324 هـ.ش. مطابق 5 فیبروری 1946، شماره مسلسل (4343)؛

در صفحه اول این شماره اریورتازی تحت عنوان «معدن لاجورد بدخشان» (بخش 6) به قلم دوکتور سلطان احمد خان جیولوجیست نشر شده است. البته این سریال طویل است، مگر همین قدر قابل یاد آوری میدانم که «لاجورد بدخشان» که قدمت بیشتر از 5000 (چون از اول ذالحجه سال 5775 عبری شروع شده است) ساله دارد، از مقابر فراغنه مصر گرفته تا حمام های شاهان محمد زائی را تزئین کرد، و در سالیان سلطنت تا جمهوری داوودخان یکی از منابع پولی دولت، در پهلوی قالیان، پوست قره قل، میوه جات خشک و غیره شمرده می شد. همین نشر سریال در مورد معدن نشان میدهد که دولت وقت در تلاش پیدا کردن و سرچشمه های عایداتی بوده، و این معدن یکی از سرچشمه های مورد نظر بود. در گذشته متاسفانه برای ساکنین قرای همجوار معدن، ولایت بدخشان و در کل تمام افغانستان هیچ مثمر ثمر نبوده است. بدبختانه در طول سالیان «جهاد» یک منبع سود آور برای سران جهادی بود که آن را در «مالگه مندوی» پشاور به نرخ گاه ماش بفروش میرسانیدند. اما در سالیان بعد از سقوط طالبان هیچ بهبودی ای در طرز استخراج آن که واقع نه شد، حتی در بعضی رسانه های محلی مطالبی به نشر میرسید که گویا «معدن لاجورد بدخشان» مانند «کابل بانک نو» به ضرر دولت می چلیده است، و نمی توانسته مصارف حفظ و مراقبت (؟) خود را تکافو کند (یا علی العجب!). این ثروت طبیعی و خداداد، که باید به نفع بندگان خدا به مصرف میرسید و برسد و نرسید، حتی یکی از منابع جار و جنجال و ناهنجاری اخیر ولایت بدخشان نیز بوده است. و دولت مجبور شود که پول اضافی برای حفظ و مراقبت آن نیز بپردازد. با اینکه متخصص امور نظامی نیستم، ولی بطور قطع میدانم که چالشهای چند سال اخیر ولسوالی های زیباک، یمگان، جرم و وردوج ریشه در تصرف معدن لاجورد «کرسنگ» دارد. این هم شد معدن داری؟! اگر این «لب چرب» مافیا از دست شان گرفته شود، آن وقت زمینه برای تأمین صلح مساعد می شود. صرف قاچاق تریاک می ماند و بس. توجه جدی و فوری دولت وحدت ملی افغانستان را در سوق دادن این منبع به نفع منافع ملی کشور خواهیم.

در پایان همین صفحه عکسی نشر شده که (از مناظر افتتاحیه اسامبله عمومی سازمان ملل در لندن) می باشد، و نشان میدهد که سازمان ملل هنوز نوپا و مقر دائمی نیافته بوده است. (از تصادف نیک این روز ها 68-مین سالروز بنیان گذاری این سازمان بین المللی نیز هست، که بدین وسیله آن را مبارک باد میگویم).

شماره (153) سال 17، دوشنبه 22 دلو سال 1324 هـ.ش. مطابق 11 فیبروری 1946، شماره مسلسل: (4348)؛

باز هم همان راپورتاژ «معدن لاجورد بدخشان» به قلم آقای سلطان احمد خان جیو لوجیست، که از ذکر آن خود داری می کنم. در عوض یک تعداد تصاویر لاجورد را خدمت خوانندگان محترم تقدیم میدارم، که نشان دهنده موارد مختلف استعمال این «سنگ گران بها» است:

از لاجورد علاوه بر زیورات اشپای زنتی نیز ساخته می شود، همچنان از سنگ معروف به «سنگ حضرت سعید» سبجه های زیبایی ساخته می شود.

شماره (230) سال 17، سه شنبه، 24 ثور 1325 هـ.ش، مطابق 14 می سال 1946 میلادی، شماره مسلسل: (4425)؛
صفحه اول:

اولین جلسه کابینه سپه سالار غازی تحت ریاست والاحضرت غازی منعقد و در آن در باره مسایل عمومی بحث گردید.

مرحوم شاه محمود خان بعد از 17 سال در وزارت حربیه در یک چشم به هم زدن به «پدر دموکراسی» مبدل شد! چون منفعت خاندان حاکم ایجاب میکرد.

کابل: طوریکه اطلاع گرفته ایم، دیروز هیأت کابینه جدید برای بار اول در قصر صدارت عظمی تحت ریاست والاحضرت غازی صدر اعظم تشکیل جلسه داده و در باره مسایل عمومی بحث و مذاکره بعمل آوردند.

خاطره: متأسفانه به نسبت کمبود و ناقص بودن کلکسیون اصلاح فهمیده نه توانستم که با صدر اعظم شدن والاحضرت غازی، والاحضرت اشرف به چه سرنوشتی دچار شد.

در همین صفحه این خبر نیز نشر شده: دسملی کنفرانس خلاص شو او دکانگرس او مسم لیگ د نظریاتو په منح کشی توافق حاصل نه شو، او کنفرانس هیچ یو ملامت نه کر. از تفصیل آن صرف نظر شد.

در پایان تر صفحه این خبر نشر شده: د جناح په ریاست پنجه ساعته جلسه

سمله: پرون په وروسته په ماز پشیننه د مسلم لیگ اجراییه کمیته د جناح تر ریاست لاندی پنجه ساعته جلسه کړیدی. (ریوئر).

در صفحه 2: خارجی سیاست: چطور باید موافقت های بین المللی را نافذ قرار داد(ق4).

علمی مبحث: تشکیلات در ساحه گمرکی دول متحده امریکا(ق6).

اقتصادیات: پشم و ساحه تجارت آن در افغانستان(ق6)- ترجمه و نگارش: عبد الرحیم خان غفورزی

صفحه 3: مطالعات و افکار: چرا پشتو می خوانند- شاغلی عبد الکریم خان حکیمی

مبحث اصول و قانون: اصولنامه کار وکارگران موسسات صناعتی ملی افغانستان(ق6).

مسایل بین المللی: جریان محاکمه زعمای نازی در نورنبرگ.

علوم و اختراعات: استفاده از صنعتی از انرژی اتم.

شیوه عرضه غذا در شهر کابل

(باقیدارد)